

I. MATERIÁLNÍ A LIDSKÉ ZDROJE

PÁD DEMOKRACIE V EVROPĚ

V meziválečných letech zažívala evropská demokracie své nejtěžší období. Po celém století vítězství musela ustoupit autoritářským, vojenským a totalitním režimům. Skutečný pád demokracie počal rokem 1920 v Maďarsku a pokračoval společně s převraty v Itálii, Bulharsku, Polsku, Litvě, Portugalsku a Jugoslávii.

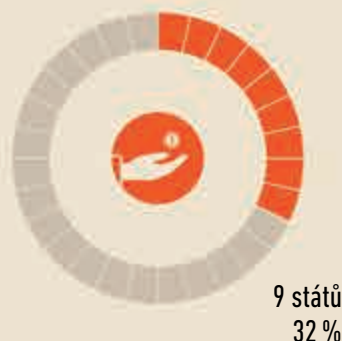
Po roce 1930 byla střední vrstva obyvatelstva oslabena a značně dezorientována ekonomickou krizí. Došlo proto k druhé vlně nacionalismu, která byla způsobena hlubokým pocitem trpkosti celých národů, a navíc i protesty nespokojených etnických menšin. Celoplošně vznikaly ryze antidemokratické strany, které přispívaly k rozvoji ideologií a k posílení hodnot přítomných před rokem 1914: kultu vládce, militarismu, agresivního nacionalismu, velebení všemocnosti státu, antiindividualismu atd.

ŠÍŘENÍ NACISMU

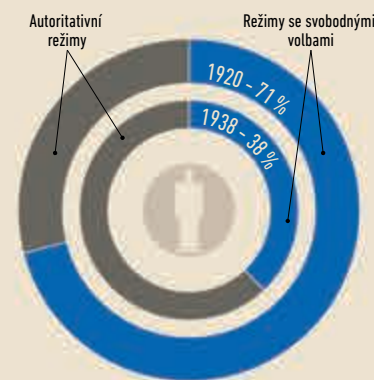

„TŘETÍ SVĚT“ EVROPY

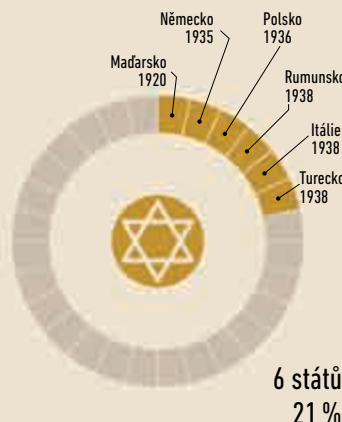
Země, kde se víc jak 40% populace živí zemědělstvím a kde víc jak čtvrtina dospělých je negramotná

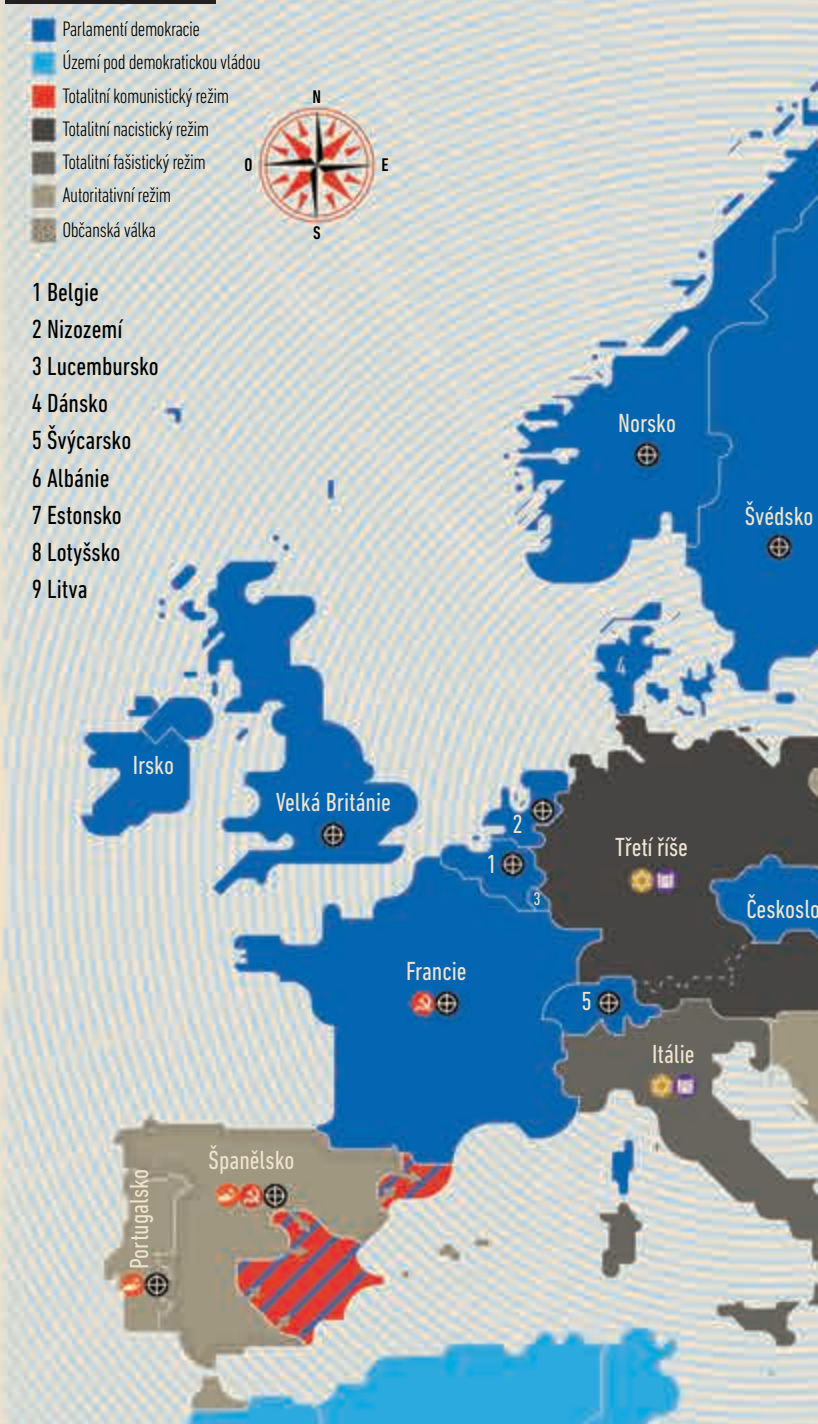
ÚSTUP DEMOKRACIE

ZEMĚ S PROTIŽIDOVSKÝMI ZÁKONY

POLITICKÁ MAPA V 1938

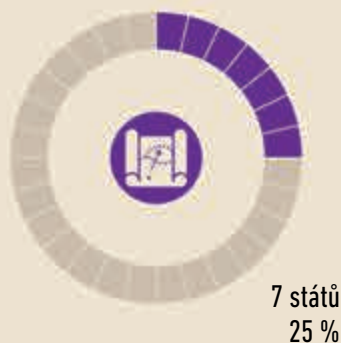

Vznik a viditelný úspěch států nového typu; Sovětského svazu, fašistické Itálie a nacistického Německa, vyloženě umožnili růst těchto „anti-systémových“ stran. Politický nátlak v podobě slovního i fyzického násilí byl na denním pořádku. Protižidovské zákony a nařízení se množily, mnohá území byla okupována, nejčastěji pod vojenským nátlakem. Politických vražd čítáme stovky, mezi nimi to byly například politické osobnosti jako Dollfuss, Erzberger, Rathenau, Matteotti, Pieracki, Alexandr I. Karađorđević, Granjo, Duca, Stambolijski... Okolo roku 1920 můžeme ze všech evropských vlád považovat za demokratické pouze 24 vládních kabinetů. Pomíne-li SSSR a mikrostáty, v Evropě neměly svobodné volby pouze Albánie a Maďarsko. V roce 1938 je pak demokratických států už jen 11: Československo, Finsko, Belgie, Francie, Spojené království, Irsko, Nizozemí, Norsko, Švédsko, Dánsko a Švýcarsko.

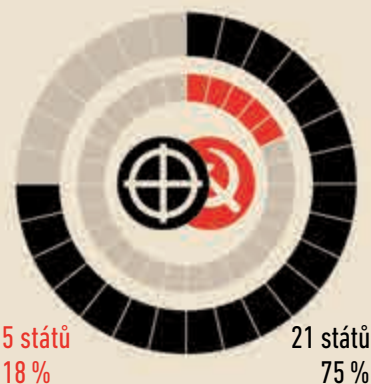
Když se v Mnichově roku 1938 dvě hlavní západní demokracie obrátily k Československu zády, všichni evropští demokraté považovali tento počín za velkou zradu, kterou není možno přehlédnout ani s historickým odstupem. Nicméně Francie i Británie na začátku války v září 1939 do určité míry právem pozvedly prapor na obranu demokracie. Proti nim stálo jakožto nepřítel totalitní Německo, podporované Itálií a nepřímo i Sovětským svazem, jejichž zřízení mělo podobný charakter. Země Balkánu, střední a východní Evropy byly těmito třemi kolosy obklopeny, a v důsledku toho postupně upouštěly od svobodných voleb, svobodného tisku, hodnot právního státu a zásad rovnosti všech obyvatel. To nejhorší mělo ale ještě přijít. Šest z jedenácti demokratických zemí, které ustály rok 1938, v roce 1942 podleho. Nastala doba temna 20. století.

ÚZEMNÍ NÁROKY

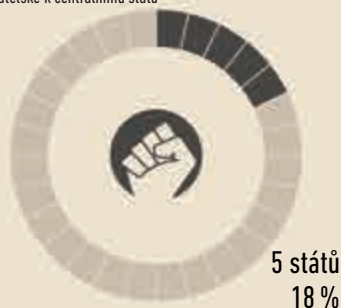

VÝSKYT VELKÝCH FAŠISTICKÝCH A KOMUNISTICKÝCH STRAN

SILNÉ NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

nepřátelské k centrálnímu státu

NACIONÁLNÍ/ FAŠISTICKÉ/ NACISTICKÉ STRANY

- PNF / Itálie / 1919
Národní fašistická strana
- NSDAP / Německo / 1920
Národně socialistická německá dělnická strana
- SP-NS / Slovensko / 1923
Slovenská pospolitost – Národní strana
- Garda de Fier / Rumunsko / 1927
Železná garda
- Geležinis Vilkas / Litva / 1927
Železní vlci
- Ustaša / Chorvatsko / 1929
Chorvatské revoluční hnutí
- Hnutí Vapsů / Estonsko / 1929
Svaz veteránů z estonské války za nezávislost
- NF / Švýcarsko / 1930
Národní fronta
- NSB / Nizozemí / 1931
Národně socialistické hnutí
- BUF / Velká Británie / 1932
Britská unie fašistů
- FE de las JONS / Španělsko / 1933
Španělská falanga
- NS / Norsko / 1933
Národní sjednocení
- NSPA / Švédsko / 1933
Národně socialistické dělnická strana
- Perkonkrusts / Lotyšsko / 1933
Hromový kříž
- VNV / Belgie / 1933
Vlámský národní svaz
- Frankismus / Francie / 1933
Frankistické hnutí
- ONR / Polsko / 1934
Národně radikální tábor
- REX / Belgie / 1935
Rexistická strana
- PPF / Francie / 1936
Lidová strana Francie
- Ratniks / Bulharsko / 1936
Bojovníci za pokrok bulharismu
- NP-HM / Maďarsko / 1939
Strana Šípových křížů

Zdroje: 1• Dudley Kirk, *Europe's Population in the Interwar Years*, Gordon & Breach, 1969.
2• Giovanni Capocchia, *Defending Democracy: Reactions to Extremism in Interwar Europe*, Johns Hopkins University Press, 2005

EKONOMICKÝ VLIV

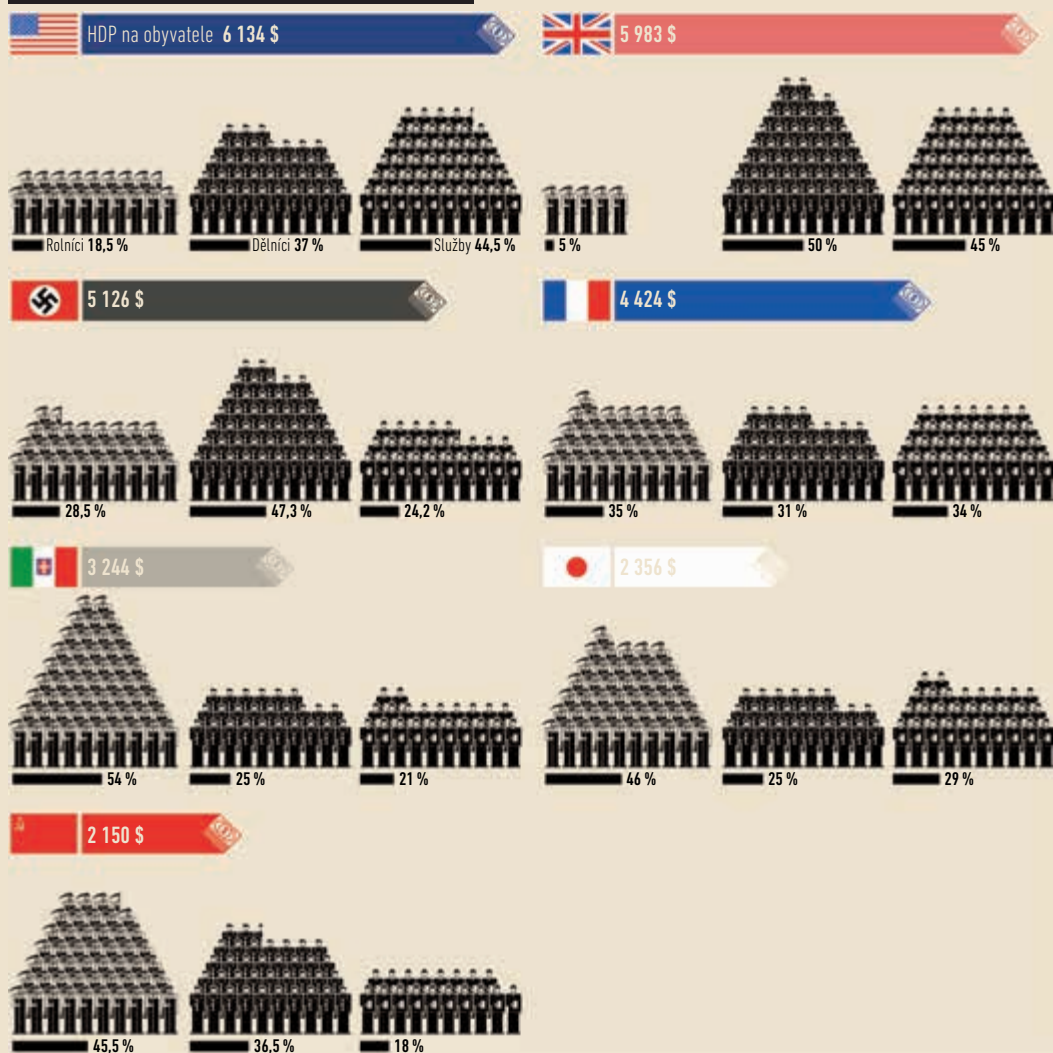
Rozhoduje o vítězství síla ekonomiky? V první fázi války, tzn. od roku 1939 do poloviny roku 1942, dominovala vojenská síla. Moment překvapení, rychlost, příprava, taktika, motivace, předem nashromážděná výzbroj, to vše hrálo ve prospěch zemí Osy. To však neznamená, že ekonomické faktory nijak nepřispěly k jejich vítězství. Součet jejich HDP měl přesto hodnotu jen tří čtvrtin HDP jejich nepřátel. Na konci roku 1940, po dobytí západní Evropy a vyřazení Francie a jejich kolonií, mohla dokonce Osa Berlín–Řím teoreticky uvolnit další prostředky, které tvořily více jak jednu třetinu HDP britského bloku. Vše se ale změnilo, pro Říši po 24 měsících, pro Japonsko po 6 měsících, kdy už země Osy nebyly schopné rychle zvítězit a ocitly se uprostřed opotřebovací války.

Během druhé fáze války měli Spojenci dostatek času na vylepšení svého válečného umění a značně se obnovila důležitost ekonomického faktoru. Došlo ke spojení prostředků britského bloku, Spojených států a Sovětského svazu, dobrovolně i nedobrovolně (*nolens volens*) poskytly pomoc země Latinské Ameriky a Středního východu. Svou početní a kvalitativní převahou pak Spojenci ničili vše, co jim stálo v cestě. V roce 1942 se zvýšilo HDP Spojenců na dvojnásobek HDP Osy, v roce 1944 na trojnásobek, počátkem 1945 na pětinasobek. Tato ekonomická nerovnováha se prohloubila kvůli zásadním rozdílům v množství mobilizovatelného obyvatelstva, kvůli přístupu ke strategickým základním zdrojům (energii, neželezným kovům) a nevyužívaným výnosným zdrojům. V posledním zmíněném bodě jsou však údaje poněkud zkreslovány vybraným referenčním rokem, nejčastěji rokem 1938. V tomto roce totiž nastala v Rooseveltově Americe opět krize (po předchozím oživení hospodářství způsobené vydáním tzv. New Deal v roce 1933), její HDP kleslo na 870 miliard dolarů. Mnoho hospodářských, průmyslových a důlních kapacit tak nebylo plně využíváno, zatímco stroje v Německu, Japonsku a Itálii pracovaly naplno a pořád. Mobilizace předtím nevyužívaných produktivních sil, včetně 10,3 milionů nezaměstnaných, se poté v USA jasně projevila: Mezi roky 1938 a 1945 vzrostlo HDP Spojených států o 84 %. I za využití drancování porobených zemí a zotročování obyvatel dosáhla Říše růstu o 24 %, Japonsko o pouhých 11 %.

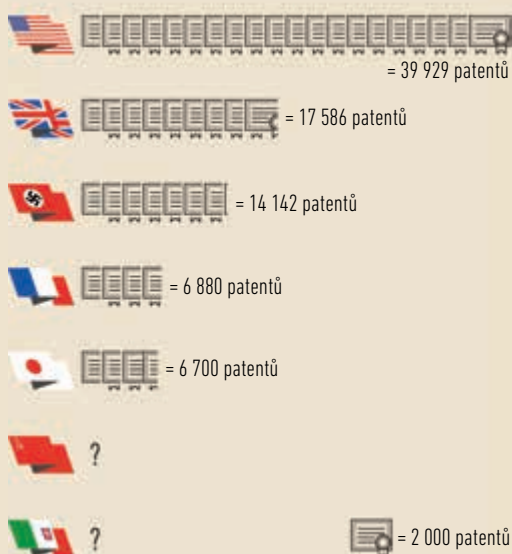
1. STUPNĚ EKONOMICKÉHO ROZVOJE

Ekonomický vývoj obou soupeřících stran se dá porovnat několika způsoby. Na straně Osy mohlo Britům a Američanům konkurovat jen Německo, zejména co se týkalo vyspělosti průmyslového sektoru a úrovně výzkumu a vývoje. Jako důkaz nám slouží fakt, že Říše dokázala částečně dohnat vývojové opožďení v oblasti radarů a převzít vedoucí postavení ve vývoji letounů a raket. Itálie, Japonsko a Sovětský svaz byly považovány za méně vyspělé země s nepříliš produktivním zemědělstvím a s omezenými technologiemi. Britové, Američané a Němci sice mohli čtvrtinu svých zbrojních výdajů věnovat letectví, ale Sověti, Italové a Japonci se zase mohli chlubit množstvím divizí pěchoty.

HDP NA HLAVU / SKLADBA PRACUJÍCÍHO OBYVATELSTVA 1938

POČET PATENTŮ PODANÝCH V 1940

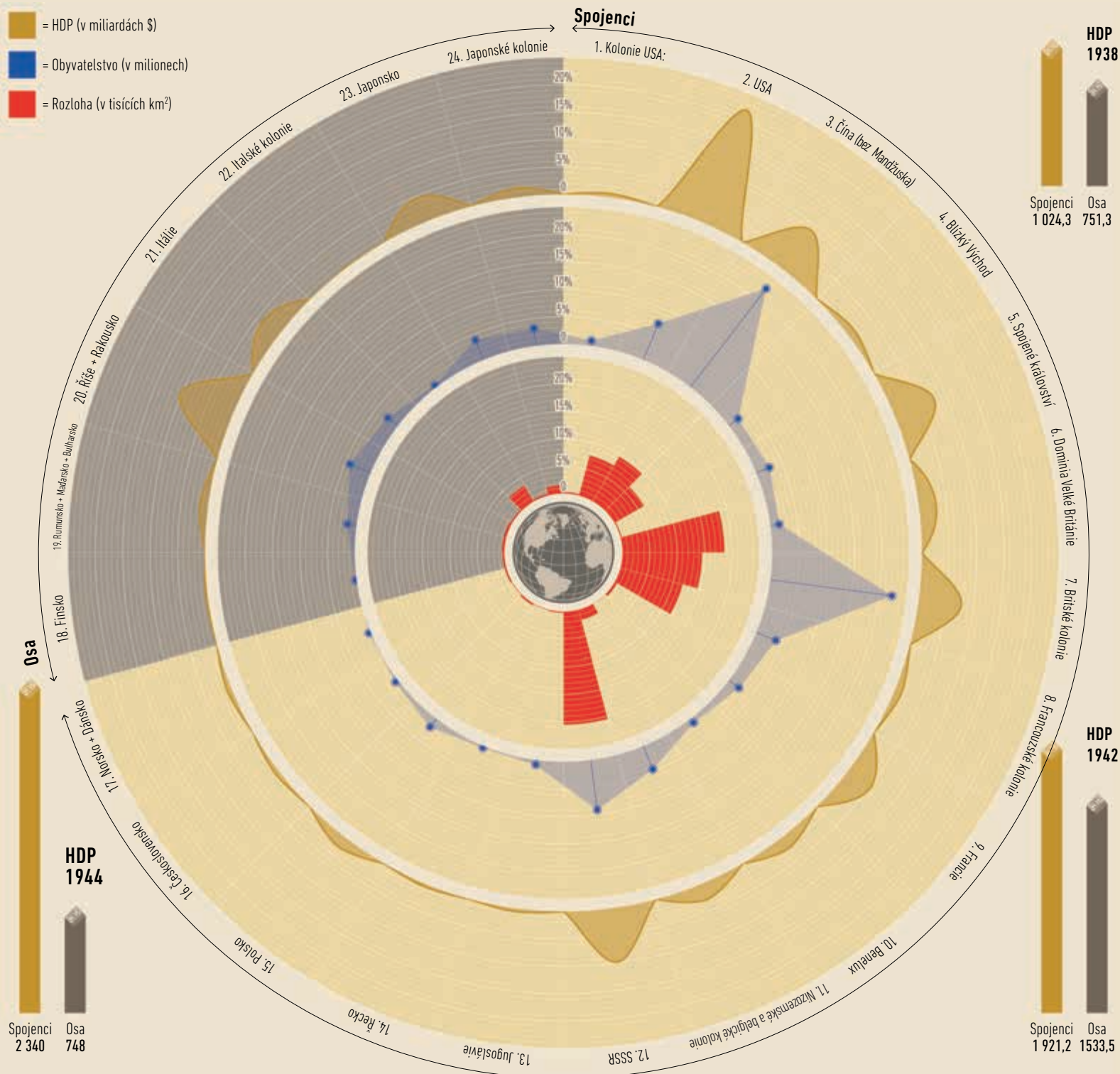
NOBELOVA CENA 1901–1939

2. HDP, ROZLOHA, OBYVATELSTVO (v roce 1938)

Považujeme-li válku za pouhý závod o zdroje, v němž se zemím Osy podařilo během tří let částečně dohnat svůj handicap, jsme na omylu. Síly Osy byly nedostatečné, využití často vzpurného obyvatelstva porobených zemí neefektivní a hospodářství jeho satelitů byla velmi přiškrncena blokádou. Hitler věřil, že bude mít šanci vyhrát pouze tehdy, získá-li přístup k veškerým sovětským

zdrojům. To se však nepodařilo. V podmanění Sovětského svazu také viděl jedinou cestu, jak dosáhnout kontinentální expanze, ze které by plynuly mnohé strategické výhody. Japonci smýšleli podobně. Je ovšem paradoxní, že se oba hlavní protagonisté Osy nikdy nespojili ke společnému útoku, aby tohoto cíle dosáhli.

1. Kolonie USA: 26,5 \$ / 17,8 ob. / 324 km² - 2. USA: 800,3 \$ / 130,5 ob. / 7 856 km² - 3. Čína: 320,5 \$ / 411,7 ob. / 9 800 km² - 4. Blízký Východ: 52,1 \$ / 38,6 ob. / 6 430 km² - 5. Spojené království: 284,2 \$ / 47,8 ob. / 245 km² - 6. Dominia Velké Británie: 114,6 \$ / 30 ob. / 19 185 km² - 7. Britské kolonie: 284,5 \$ / 406 ob. / 14 995 km² - 8. Francouzské kolonie: 48,5 \$ / 70,9 ob. / 12 099 km² - 9. Francie: 185,6 \$ / 42 ob. / 551 km² - 10. Benelux: 85,5 \$ / 17,4 ob. / 64 km² - 11. Nizozemské a belgické kolonie: 5,5 \$ / 77,4 \$ / 14 ob. / 68,1 ob. / 2 40 km² / 1 904 km² - 12. SSSR: 359 \$ / 167 ob. / 21 176 km² - 13. Jugoslávie: 21,9 \$ / 16,1 ob. / 248 km² - 14. Řecko: 19,3 \$ / 7,1 ob. / 130 km² - 15. Polsko: 76,6 \$ / 35,1 ob. / 389 km² - 16. Československo: 30,3 \$ / 10,5 ob. / 140 km² - 17. Norsko + Dánsko: 32,5 \$ / 6,7 ob. / 366 km² - 18. Finsko: 12,7 \$ / 3,7 ob. / 383 km² - 19. Rumunsko + Maďarsko + Bulharsko: 54,1 \$ / 31,4 ob. / 515 km² - 20. Říše + Rakousko: 375,6 \$ / 75,4 ob. / 554 km² - 21. Itálie: 140,8 \$ / 43,4 ob. / 310 km² - 22. Italské kolonie: 2,6 \$ / 8,5 ob. / 3 488 km² - 23. Japonsko: 169,4 \$ / 71,9 ob. / 382 km² - 24. Japonské kolonie: 62,9 \$ / 59,8 ob. / 1 602 km²

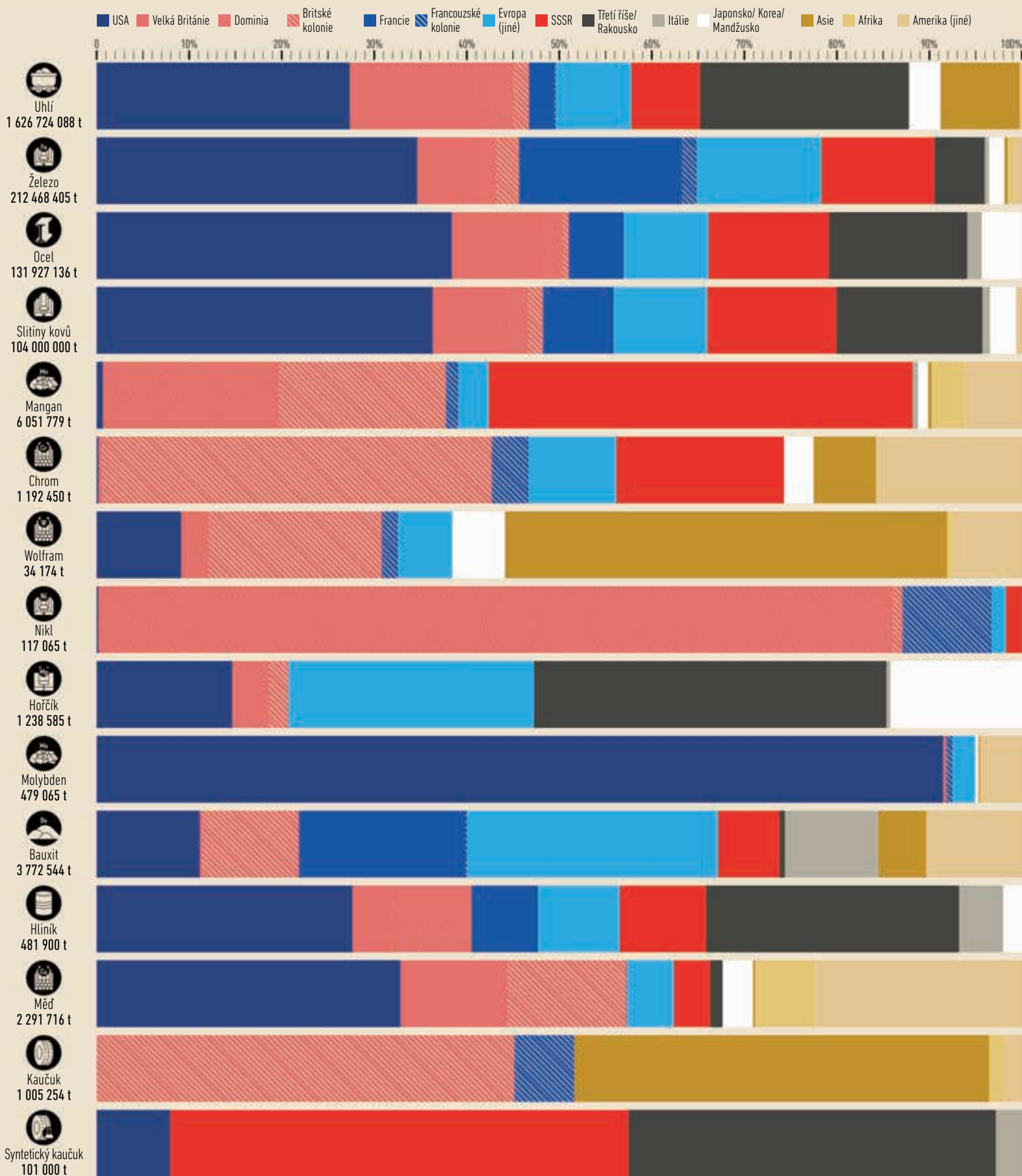
Situace v 1938: Osa (20+21+22+23+24) 751,3 \$ / 258,9 ob. / 6 336 km² - Spojenci (5+6+7+8+9+10+11+15+16+17) 1 225,2 \$ / 748,5 ob. / 50 433 km²

Situace v 1942: Osa (11+20+21+22+23+24+18+19 dobytá území) 1 533,5 \$ / 622,5 ob. / 13 973 km² - Spojenci (1+2+3+4+5+6+7+8+11+12) 2 256,5 \$ / 1 271,2 ob. / 89 658 km²

3. KLÍČOVÉ PRODUKTY (v % celosvětové produkce, 1939)

Níže vyobrazený seznam patnácti surovin potřebných k vítězství (vyjma ropy) ukazuje nerovnováhu mezi oběma tábory. Říši i Japonsku schází základní suroviny, například ocel. Byli proto nuceni neustále dělat kompromisy mezi požadavky jednotlivých armádních složek. Říše od roku 1942 čerpala některé slitiny kovů už jen ze svých zásob. Spojenci zase měli problém s přístupem k přírodnímu

kaučuku poté, co Japonci dobyli asijské kaučukové plantáže. Během osmnácti měsíců se však Spojeným státům podařilo vybudovat téměř od nuly obrovský a úspěšný průmysl pro výrobu syntetického kaučuku, a dohnat tak náskok Říše, který měla již před válkou.

4. ZEMĚDĚLSTVÍ

Představitelé válčících zemí nejvíce trápila záležitost přístupu k potravinovým zdrojům, především k obilninám potřebným k výrobě chleba. U Hitlera dokonce můžeme mluvit o posedlosti hladomorem. Až na Rumunsko se všechny země s přebytkem potravin nacházely v okruhu Spojenců. Spojené království patřilo

k zemím, které byly na dovozu obilí nejvíce závislé. Tento fakt podnítil Německo k intenzivní ponorkové válce proti loďním konvojem zásobujícím Británii. Cíl byl jasný – doslova vyhladovět její obyvatele. Aby však Říše nakrmila své obyvatelstvo, nechala hladovět miliony Sovětů, Poláků, Francouzů, Belgičanů...

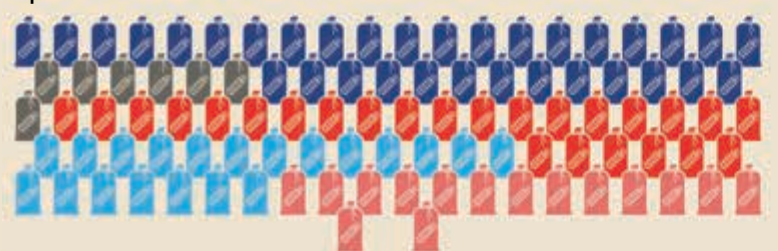
PĚT SVĚTOVÝCH OBILNIC (1934-1938)

Světová produkce obilí (Dunaj = Rumunsko, Maďarsko, Bulharsko, Jugoslávie)

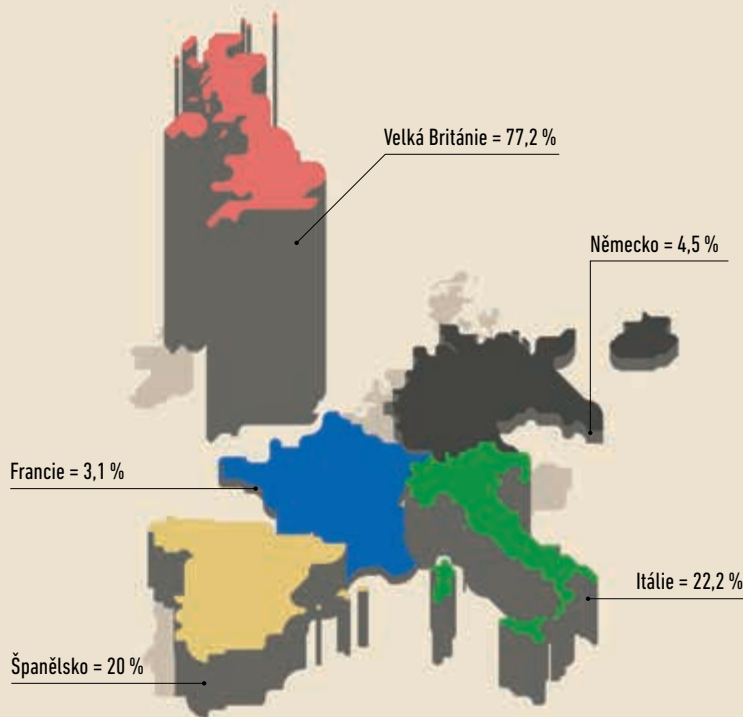
USA = 15 % / Dunaj = 7 % / Kanada = 5 % / Argentina = 5 % / Austrálie = 3 % / Zbytek světa = 65 %

Export obilí ve světě

USA = 33 % / Dunaj = 7 % / Kanada = 25 % / Argentina = 20 % / Austrálie = 15 % / Zbytek světa = 0 %

HLAVNÍ EVROPŠTÍ DOVOZCI OBILÍ (1932-1937 v % spotřeby)

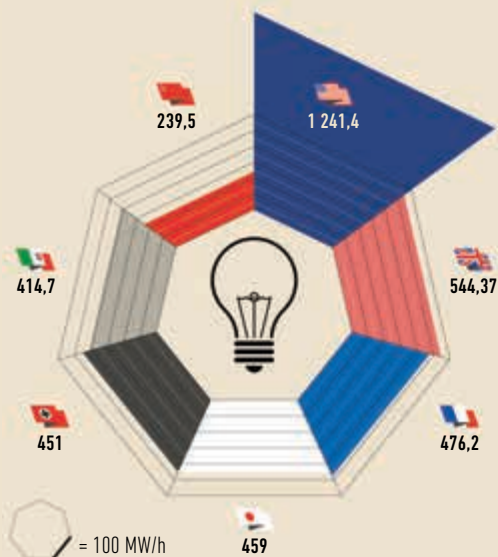
5. VRCHOLNÁ ODVĚTVÍ

Říše byla až do 1944 díky rozvinuté chemii schopna pokrýt svou potřebu střelného prachu a výbušnin. Japonsko a SSSR na tom byly mnohem hůř. Kvůli slabému chemickému odvětví se nebyly schopni připravit ani na moderní rafinaci ropy. Dostupnost velkého automobilového průmyslu a ropných zdrojů měla přímý vliv na schopnost motorizovat a mechanizovat armádu, což bylo pro

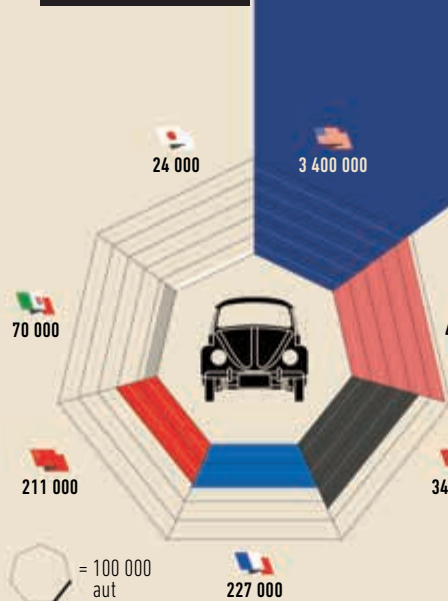
Evropu, kde probíhaly rozsáhlé pozemní boje, základním bodem. Německá pozemní armáda stále hojně využívala vozů tažených koňmi, zatímco její západní nepřítel oplýval mechanickým bohatstvím. SSSR se podařilo pokrýt chybějící materiál jen díky americkým dodávkám.

VÝROBA ELEKTŘINY

v megawatthodinách, 1939

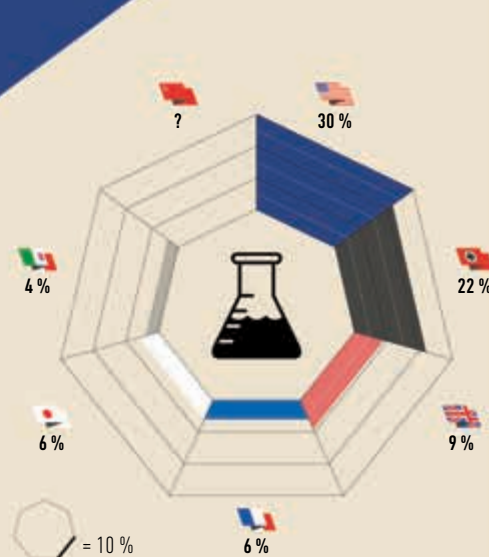

AUTOMOBILOVÁ VÝROBA 1938

HODNOTA PRODUKCE CHEMICKÉHO PRŮMYSLU

1938, v % celosvětové výroby

Zdroje: 1• Tom Nicholas, «The Origin of Japanese Technological Modernization», *Explorations in Economic History*, 48, 2011, p. 272-291 - 2• François Caron, *Les Deux Révolutions industrielles du xxe siècle*, Albin Michel, 1997 - 3• Mark Harrison (dir.), *The Economics of World War II*, Cambridge University Press, 1998, p. 160 - 4• Max Rutzick & Sol Swerdloff, «The Occupational Structure of US Employment, 194060», *Monthly Labor Review*, vol. 85, n° 11, novembre 1962 - 5• Collectif, «Évolution de la population active en France depuis cent ans d'après les dénombrements quinquennaux», *Études et conjuncture – Économie française*, vol. 8, n° 3, 1953 - 6• William H. Lockwood, *Economic development of Japan*, Princeton University Press, 1954 - 7• Imperial Institute, *The Mineral Industry of the British Empire and Foreign Countries, Statistical summary 1936 - 1938*, London Published for the Imperial Institute by his majesty's stationery office 1939 - 8• Johann Peter Murmann, «Chemical Industries after 1850», *Oxford Encyclopedia of Economic History*, 2002 - 9• G. Aparicio & V. Pinilla, *The Dynamics of International Trade Cereals 1900-1938*, Societat Española de Historia Agraria, 2015 - 10• Paul de Hevesy, *World Wheat Planning and Economic Planning in General*, Oxford University Press, 1940

MOBILIZOVÁN BYL JEDEN Z DEVÍTI MUŽŮ

Země měla v roce 1939 celkem 2,2 miliardy obyvatel. Během druhé světové války bylo skoro 130 milionů lidí (z nichž 4 % tvořily ženy) z 30 národů mobilizováno. Zhruba 70 % jich pocházelo z tábora Spojenců, zbylých 30 % ze strany Osy. Celkově nám největší čísla poskytují Sovětský svaz, Spojené státy, Čína a Říše. Největším podílem mobilizovaných z celkového počtu mužů vede Říše, Itálie a SSSR. V Německu mohly masové odvody mužů mezi 18 a 50 lety proběhnout jen díky 9 milionům zahraničních pracovníků v průmyslu; rozumějme tedy díky válečným zajatcům a vězňům z koncentračních táborů. V SSSR byl mobilizační nápor tak mocný, že se nevojenská ekonomika v roce 1942 ocitla na pokraji zhroutení. K této situaci přispěla i skutečnost, že se více jak 62 milionů

 Třetí říše = 18 100 000

42 %

 Itálie = 9 100 000

41,5 %

 Finsko = 650 000

37,8 %

 Japonsko = 9 100 000

25,5 %

 Rumunsko = 2 000 000

25 %

 Bulharsko = 450 000

14,2 %

 Maďarsko = 600 000

13,86 %

 Chorvatsko = 200 000

10,5 %

 Slovensko = 80 000

6,2 %

 Mandžusko = 200 000

1 %

OSA

40 480 000 (31,83 %)

127 171 000 povol

22

Legenda:

Celkový počet mužů mobilizovaných během konfliktu

Země = X

X %

Podíl mobilizovaných mužů z celkové mužské populace

100 000 mužů

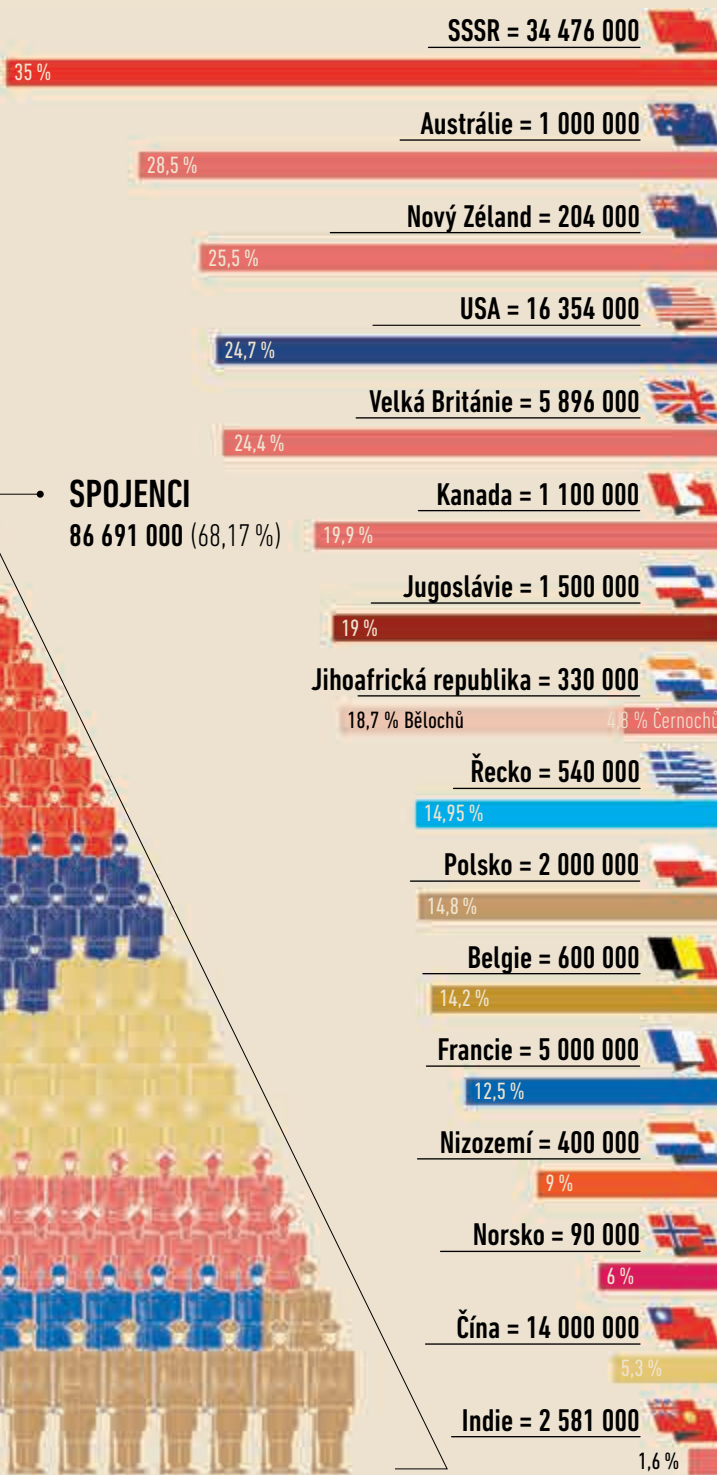
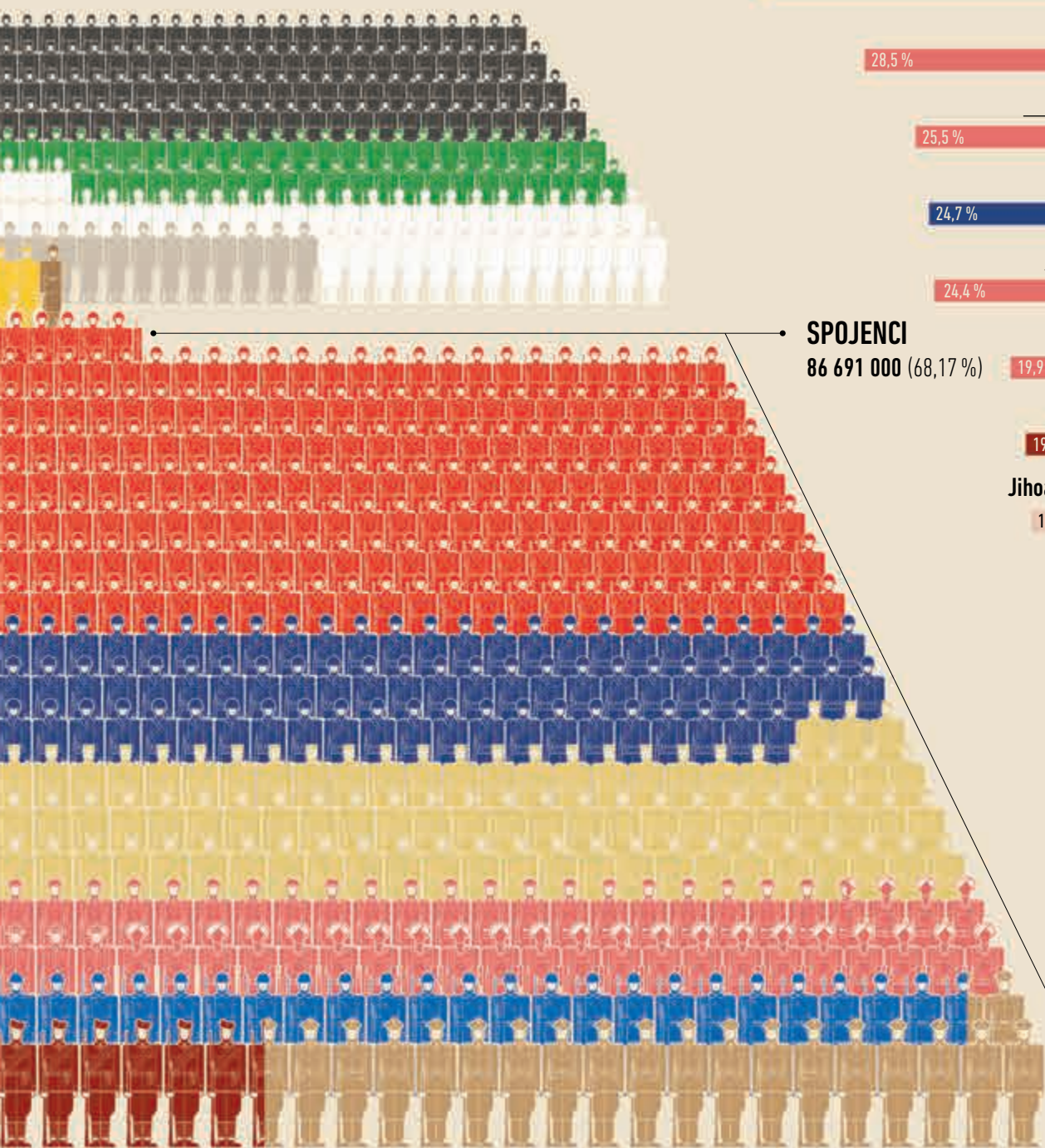

obyvatel SSSR ocitlo pod německou okupací. Dvakrát muselo přispět i Rumunsko: 1,2 milionů rumunských mužů bojovalo za Osu až do září 1944, poté jich 600 000 válčilo na straně Sovětů.

Čína představuje výjimku. Ze 14 milionů obyvatel mobilizovaných mezi lety 1937 a 1945 jich část neměla ani jedinkrát v ruce zbraň a nesetkala se s jediným japonským nepřítelem. Někteří takoví vojáci zmizeli hned po opuštění odvodové kanceláře. Jiní nakonec bojovali jen proti dalším Číňanům, a to komunistům. Z tohoto důvodu není možné čínské mobilizované síly ani spočítat. V případě Jugoslávie a Francie pak nejsou čísla zcela přesná. Jugoslávská armáda, zničená Wehrmachtem během několika dnů v dubnu roku 1941, čítala teoreticky 1 milion mužů. Další muži však byli později

povoláni do služeb Chorvatského státu Anteho Paveliće nebo se stali součástí Titových sil. Co se Francie týče, nezodpovězena zůstává otázka, jaká část z 5 milionů mužů mobilizovaných roku 1940 nakonec skončila mezi 1,3 milionem mužů, které povolal Charles de Gaulle v letech 1944–1945. Žádná spolehlivá statistika neexistuje. Ve Spojeném království byly od roku 1942 omezeny odvody mužské části populace, aby nedošlo k ochromení ekonomiky. Za účelem doplnění sil se musela zapojit i dominia, často i ve větším poměru než mateřské země. To byl případ Nového Zélandu a Austrálie.

laných mužů a žen

ROPNÁ SITUACE

Přehled mocností a jejich ropné situace (ropné síly), jaká byla roku 1939, nám ukazuje největší nerovnost vůbec. Spojeným státům patřily skoro dvě třetiny objemu vytěžené světové ropy. Velké americké, britské a nizozemské společnosti měly pod kontrolou zdroje ve zbytku světa, a to v Jižní Americe, na Středním Východě a v Nizozemské východní Indii. Kromě západních spojenců byl pouze Sovětský svaz jedinou mocností, která zvládla pokrýt své ropné potřeby. Naproti tomu třetí říše (nacistické Německo) a Japonsko trpěly jejím nedostatkem. V září 1939 mělo Německo zásoby jen na několik měsíců válečných operací. V roce 1940 doplnila rumunská ropa zásoby Říše a okupované Evropy. Produkce syntetického benzínu z uhlí, ze které Hitler udělal klíčový bod své politiky soběstačnosti, dosáhla vrcholu v roce 1943; zajistila 40 % celkové potřeby paliva. Křehká rovnováha mezi výrobou a spotřebou se zhroutila v květnu 1944, kdy letecké útoky americké armády zničily zařízení na výrobu syntetického benzínu.

Japonsko bylo v ještě nejistější situaci. V roce 1940 pokrývaly národní zásoby jen 8,6 % jeho potřeb. Válka mohla pokračovat jen díky tomu, že japonské síly získaly počátkem roku 1942 vrty v Nizozemské východní Indii (na Sumatře, Jávě) a na Borneu. Americké ponorky ale zabránily tomu, aby se odtud většina ropy do Japonska vůbec dostala.

Německá invaze roku 1941 nijak neohrozila ropné zásoby Sovětského svazu. A přestože druhá Hitlerova strategická ofenziva v létě roku 1942 oslabil sovětské ropné zdroje, neohrozila motorizaci sovětské armády.

Spojené království se nacházelo na jedné z nejslabších pozic. Jako ostrovní stát byla Británie silně závislá na dovozu (z 99 %). Aby pokryla zvýšenou potřebu paliva pro svá letadla a lodě, musela se uchýlit k masovému vytěžování ložisek v Karibiku a Jižní Americe. Proto se Britové také neustále strachovali o zachování svých transatlantických tras. Naopak Spojené státy měly dostatek ropy, aby pokryly ohromné vojenské i civilní potřeby, a dokonce byly schopny navýšit vývoz ke svým spojencům.

1. ZMĚNA ENERGETICKÝCH POTŘEB

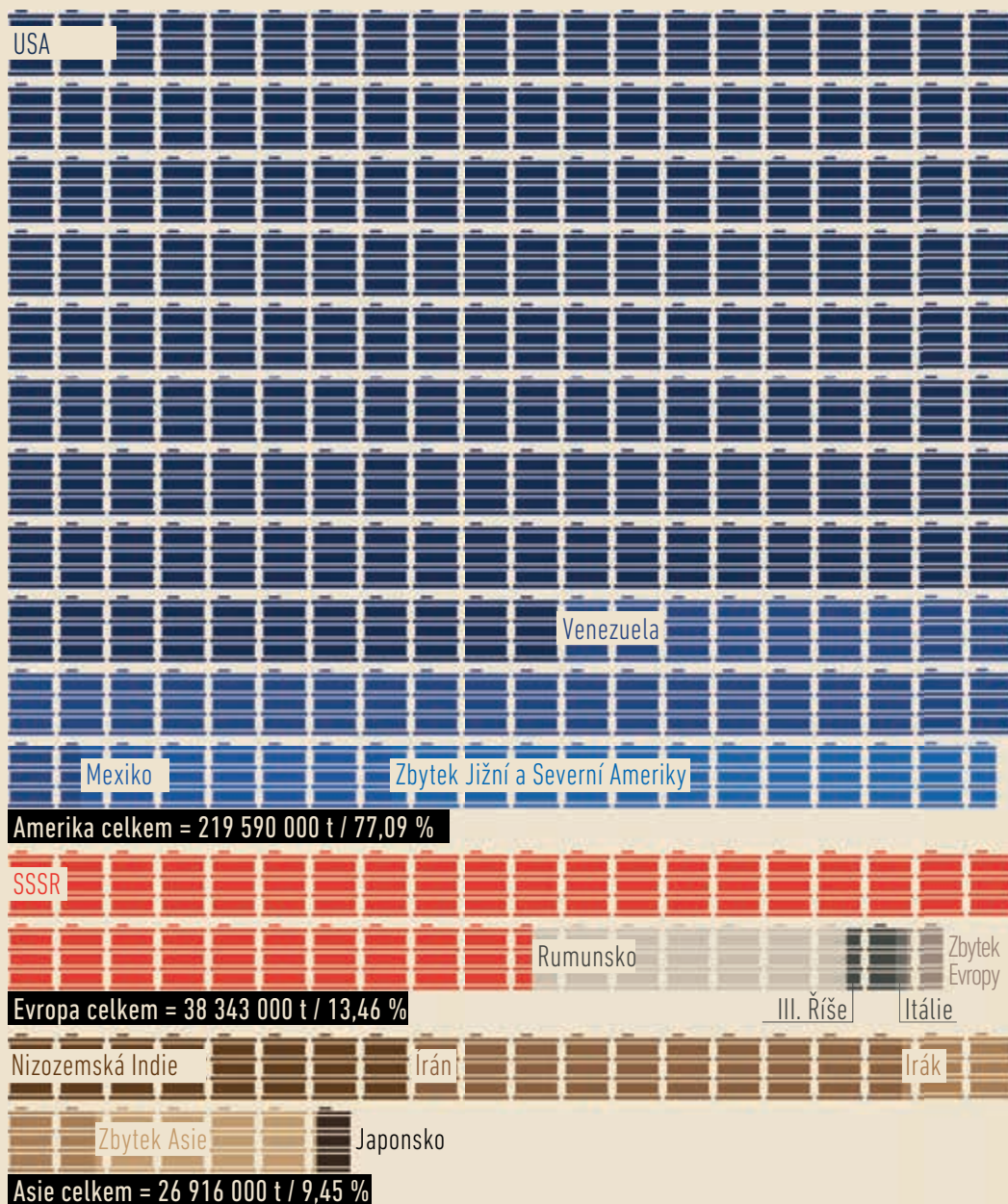
Pro ilustraci, jak masivní byla změna ohledně potřeb energie, která proběhla v armádě mezi dvěma světovými válkami, nám postačí pouze dvě čísla. V roce 1918 potřeboval americký voják 15 kg zásob na den – z nich 1,2 kg tvořilo ropné palivo. Zato voják v roce 1945 už musel mít 33,5 kg zásob na den – z nich 16,5 kg zaujímaly ropné produkty.

2. SVĚTOVÁ PRODUKCE SUROVÉ ROPY V ROCE 1939

= 1 000 000 tun

Němečtí a japonská váleční vůdci si byli vědomi očividného nepoměru v ropných zdrojích, který je vyobrazen v tabulce níže. Nicméně věřili, že se díky rychlým vítězstvím ke zdrojům dostanou. Německo se upnulo na získání sovětské ropy, Japonsko na získání indonéské. Němci ale nepočítali s tím, že budou muset část ropy poskytnout italským spojencům a část využít na podporu ekonomiky dobytých území.

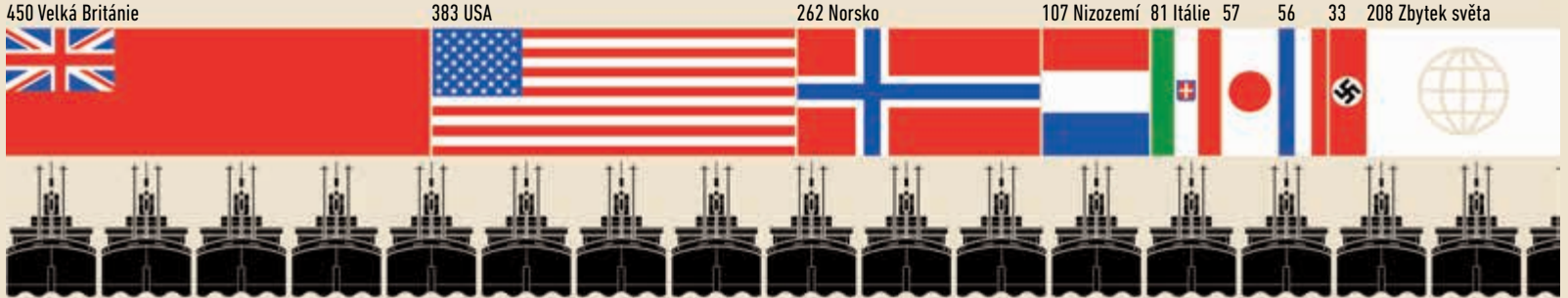
3. SPOJENCI – MISTŘI ROPNÉ HRY

Americký ropný průmysl zaznamenal neuvěřitelný úspěch tím, že dokázal pokrýt spotřebu civilního sektoru, uspokojit enormní potřeby armády (znásobené 36krát v průběhu pěti let) a navýšit vývoz Spojencům – hlavně Spojenému království. Británie i Spojené státy měly ohromné energetické

náklady kvůli obrovskému námořnictvu a bombardovacímu letectvu. Mezi lety 1938 a 1945 se spotřeba Royal Air Force znásobila 42krát, spotřeba Royal Navy 10krát.

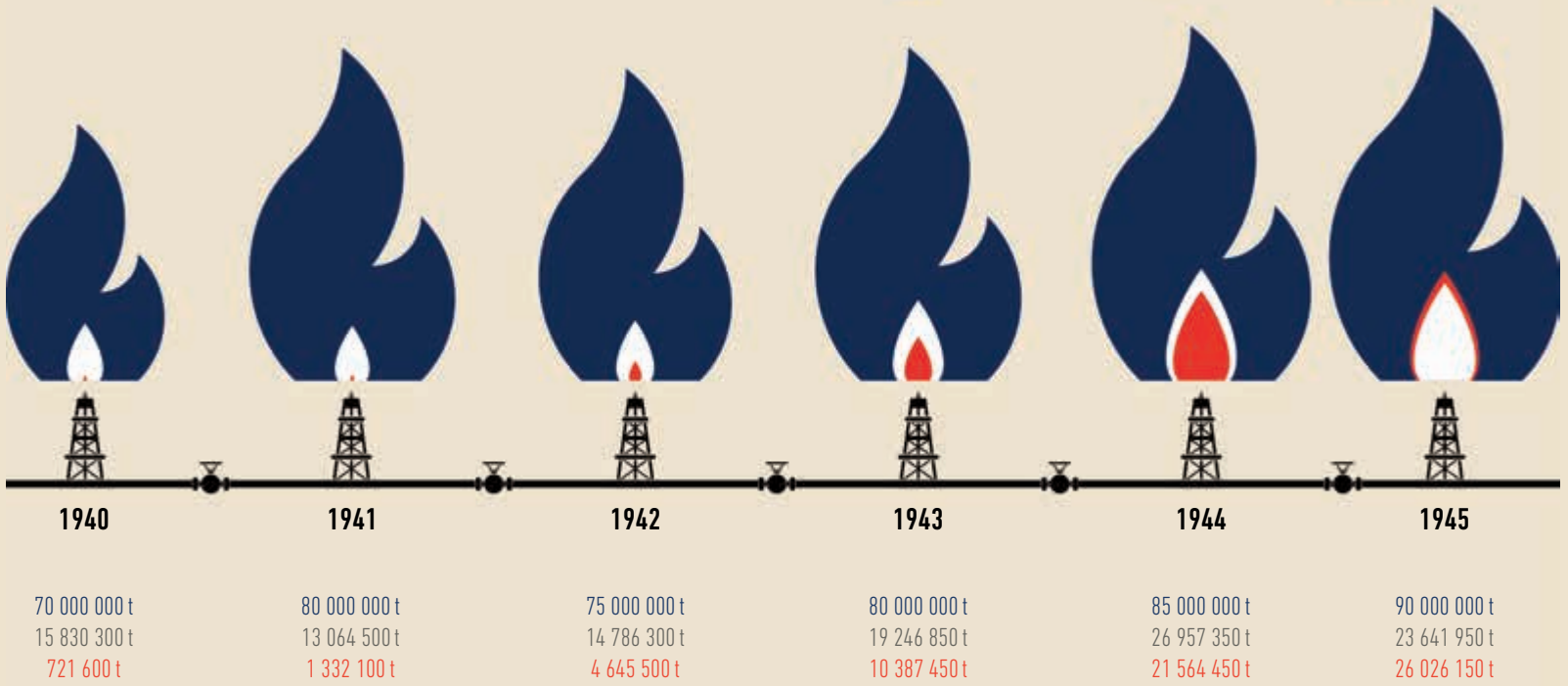
SVĚTOVÁ FLOTILA TANKERŮ V 1940

v počtu kusů těžších jak 2000 tun = 100 tankerů

SPOTŘEBA, VÝVOZ A VOJENSKÉ VYUŽITÍ TEKUTÉHO PALIVA V USA

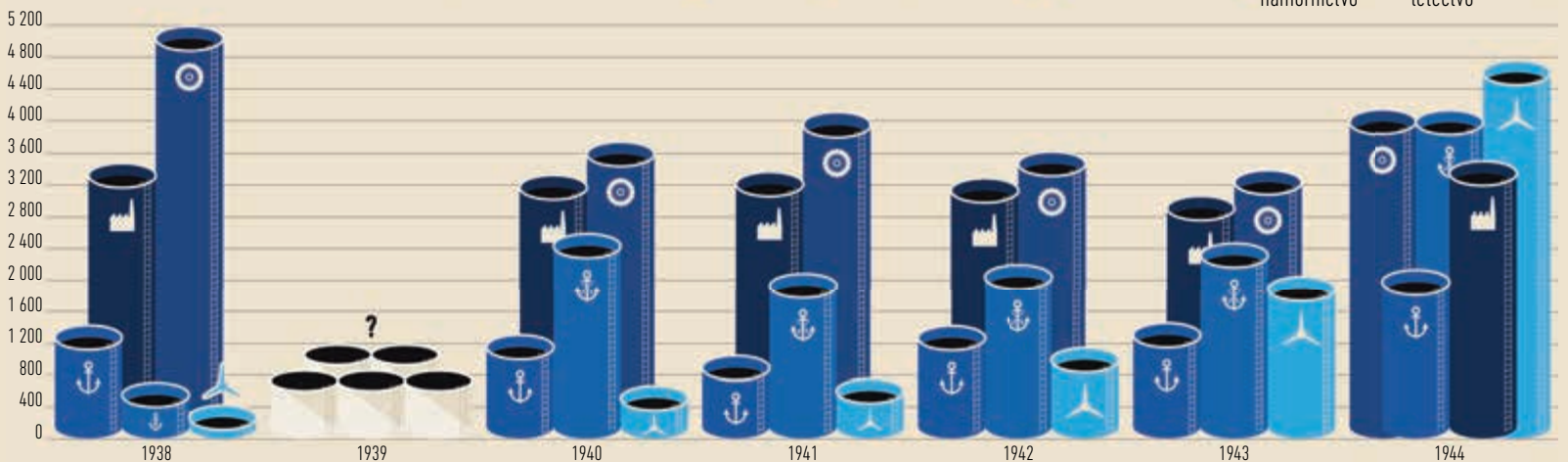
 Spotřeba Export Vojenské využití

STRUKTURA SPOTŘEBY ROPY VE VELKÉ BRITÁNII

v tisících tun

 Průmysl Motorová paliva Obchodní loďstvo Královské námořnictvo Královské letectvo

4. ŘÍŠE V HONĚ ZA ČERNÝM ZLATEM (1938–1944) v tisících tun

Německo vstoupilo do války s výhodou produkce vlastního syntetického paliva a s nadějí, že se brzy dostane k rumunským, maďarským a polským zdrojům. Mapa vpravo dole ukazuje chimérický, nerealizovatelný strategický plán Německa, pocházející z počátku roku 1942: Aby Říše získala 20 % ropných světových zdrojů z Kavkazu a Středního východu, plánovala duální a rozsáhlé

tažení kolem Černého moře a východní strany moře Středozemního. Od května 1944 ale Říše čelila útokům amerických bombardérů B-17 a Liberator, které byly navíc doprovázeny stíhačkami Mustang. Bombardovány byly především německé továrny na výrobu syntetických paliv, a Říše tak byla nucena čím dál tím více se uskrovnovat a čerpat ze svých vlastních zdrojů.

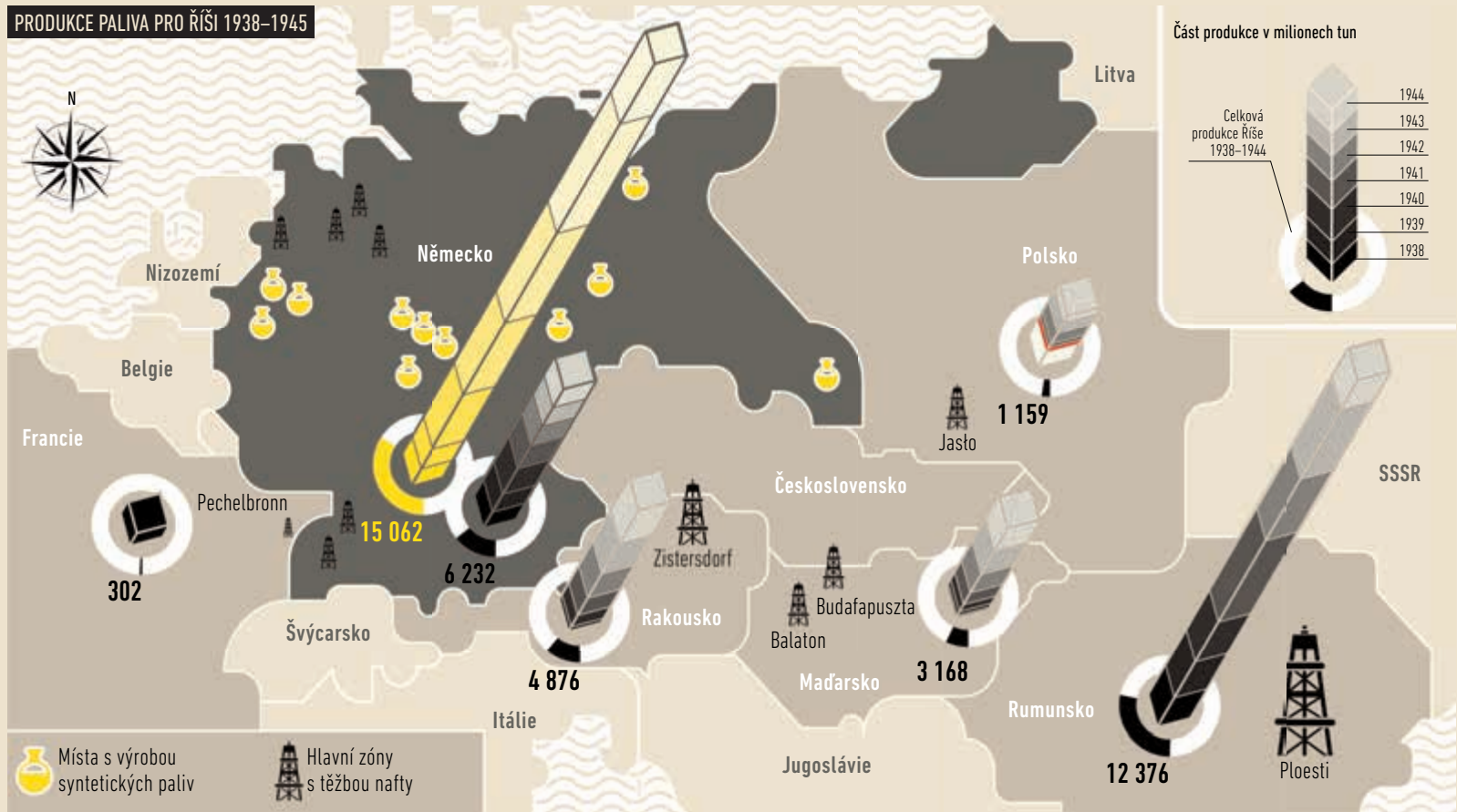
NEPŘIPRAVENOST ŘÍŠE V ZÁŘÍ 1939

= zásoby na měsíc

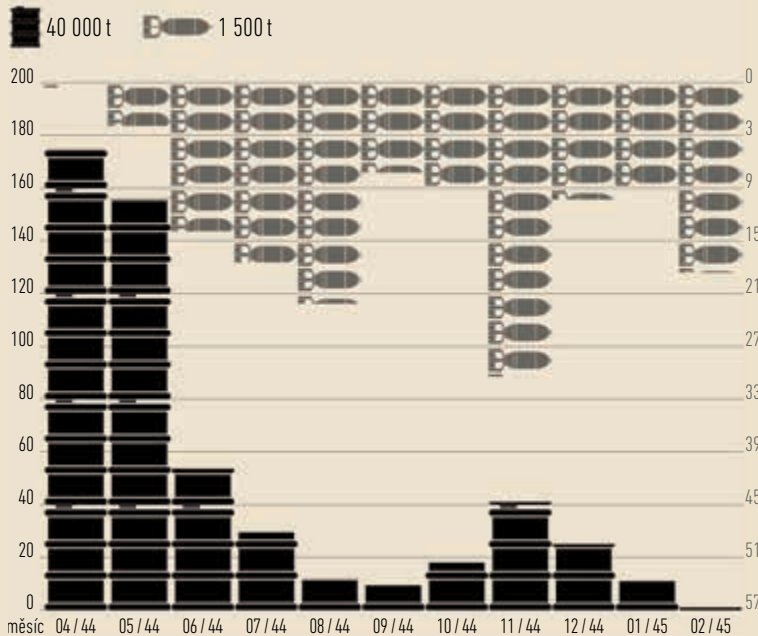

Průmyslový mazut = 3,2 měsíce   Benzín pro letectvo = 4,8 měsíce   Benzín pro automobily = 5,2 měsíce   Lodní mazut = 6,4 měsíce

PRODUKCE PALIVA PRO ŘÍŠI 1938–1945

PRODUKCE SYNTETICKÉHO BENZÍNU POD PALBOU SPOJENCŮ V 1944

ZAMÝŠLENÝ PLÁN PRŮNIKU NA KAVKAZ A STŘEDNÍ VÝCHOD

